

ΙΣΤΟΡΙΑ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Αγαπητέ μαθητή, αγαπητή μαθήτριά,

Σε λίγο τελειώνεις το Γυμνάσιο. Στις τρεις τάξεις του, κάναμε ένα μεγάλο ταξίδι στο χρόνο και γνωρίσαμε αρκετά καλά την ιστορία του τόπου μας καθώς και την ιστορία αυτών που αυτοαποκαλούνταν Έλληνες.

Ταυτόχρονα ρίξαμε μια γρήγορη ματιά στην ιστορία των σημαντικότερων πολιτισμών που αναπτύχθηκαν στην ευρύτερη γειτονιά μας και πήραμε μια μικρή γεύση από τα επιτεύγματά τους.

Ελπίζουμε να το απόλαυσες όσο κι εμείς αλλά και να διδάχθηκες πολλά, όχι μόνο για να πάρεις μεγάλο βαθμό στο συγκεκριμένο μάθημα. Πρέπει να καταλάβεις ότι η ζωή του *Homo sapiens-sapiens* είναι πολύ σύντομη και με τον ίδιο τρόπο που ενεργούσε στις απαρχές του πολιτισμού του, έτσι λειτουργεί ακόμη και σήμερα.

Οι παλιές κοινωνίες ξεκινούσαν από το τίποτε, οργανωνόταν, δημιουργούσαν πολιτισμούς και μετά, συνήθως για τους ίδιους λόγους έπεφταν σε μαρασμό ή χανόταν εντελώς.

Ο ρόλος ενός ιστορικού δεν είναι να καθοδηγήσει ή να υποδείξει **τι ή ποιός** φταίει, αλλά να διδάξει τον τρόπο με τον οποίο κάποιος μπορεί να κρίνει μόνος του και να φτάσει σε ασφαλή συμπεράσματα.

Φέτος ξεκινήσαμε από το τέλος του Βυζαντίου και γνωρίσαμε τις προσπάθειες που έγιναν για περίπου 400 χρόνια ώστε να κρατηθεί άσβεστη η ιστορική μνήμη και να φτάσουμε στη δημιουργία του σύγχρονου ελληνικού κράτους το 1821-1932 .

Ταυτόχρονα πήραμε μια γεύση από τα σπουδαιότερα κοσμοϊστορικά γεγονότα (Διαφωτισμός (επιστήμες, γράμματα, φιλοσοφία), μεγάλες ανακαλύψεις, βιομηχανική επανάσταση, τέχνη...)

Παρακολουθήσαμε με κομμένη την ανάσα την προσπάθεια ολοκλήρωσης του νεοσύστατου ελληνικού κράτους, θυμηθήκαμε τις επιτυχίες και τα λάθη του παρελθόντος (**1821 – εμφύλιος, Βαλκανικοί πόλεμοι – Εθνικός διχασμός, Β παγκόσμιος-εμφύλιος.**)

Γνωρίσαμε τις μεγάλες παγκόσμιες συγκρούσεις του 20^{ου} αιώνα, την αποικιοκρατία, τη διάλυση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, αλλά και τη γέννηση των σύγχρονων υπερδυνάμεων (ΗΠΑ, Σοβ. Ένωση, Βρετανική αυτοκρατορία), τη γέννηση νέων πολιτικών συστημάτων αλλά και την άνθιση των επιστημών, της τεχνολογίας, της τέχνης, του πολιτισμού.

Σύμφωνα με τις υποδείξεις του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων στην ιστορία δίνονται δύο ομάδες ερωτήσεων. Η ομάδα Α περιλαμβάνει 5 ερωτήσεις από τις οποίες επιλέγεις τις 3 και η ομάδα Β περιλαμβάνει 4 ερωτήσεις από τις οποίες επιλέγεις τις 2.

Στην προσπάθειά μας να σε βοηθήσουμε στην προετοιμασία σου, οργανώσαμε τις απαραίτητες γνώσεις που θα έπρεπε να έχεις από κάθε κεφάλαιο. Επίσης, ετοιμάσαμε 2 ενδεικτικά τελικά διαγωνίσματα, όπως αυτά που θα κληθείς να απαντήσεις τον Ιούνιο, με τις απαντήσεις τους. Βεβαίως, είναι αδύνατον να γνωρίζουμε ποια θέματα τελικά θα επιλέξει ο καθηγητής/τρια σου .

Καλή επιτυχία!

ΘΕΜΑΤΑ ΘΕΩΡΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

Βιομηχανική επανάσταση	σελ.10
Το κίνημα του Διαφωτισμού	σελ.11, 12, 13
Αμερικανική επανάσταση και αμερικανική ανεξαρτησία	σελ.14,15
Έκρηξη της γαλλικής επανάστασης	σελ.16
Τρίτη φάση γαλλικής επανάστασης – Ναπολέοντας	σελ.20, 21

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

Νεοελληνικός Διαφωτισμός	σελ.24, 25
Φιλική Εταιρεία – κήρυξη της ελληνικής επανάστασης	σελ.28, 29
Πρωταγωνιστές της ελληνικής επανάστασης	σελ.30,31,32
Α΄ Β΄ και Γ΄ Εθνοσυνέλευση των Ελλήνων	σελ.33,34
Διπλωματική στάση της Ευρώπης απέναντι στην ελληνική επανάσταση	σελ.35
Το κίνημα του φιλελληνισμού και το πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας	σελ.36

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο

Η εξάπλωση της βιομηχανικής επανάστασης	σελ.42, 43
Συνέπειες της βιομηχανικής επανάστασης σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο	σελ.44, 45
Νέα εθνικά κράτη στα Βαλκάνια	σελ.48
Το φαινόμενο της αποικιοκρατίας	σελ.49, 50

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο

Ίδρυση του ελληνικού κράτους – Καποδίστριας	σελ.55, 56
Ελληνικό κράτος και Όθωνας	σελ.57, 58
Το κίνημα της 3ης Σεπτεμβρίου του 1843	σελ.58
Το σύνταγμα του 1844 και η συνταγματική μοναρχία	σελ.59
Κριμαϊκός πόλεμος	σελ.59, 60
Γεώργιος ο Α΄ και το σύνταγμα του 1864	σελ.61
Αλέξανδρος Κουμουνδούρος	σελ.61
Χαρίλαος Τρικούπης	σελ.62
Ο ελληνοτουρκικός πόλεμος του 1897	σελ.63
Η κρητική επανάσταση	σελ.64, 65
Η συνθήκη του Αγίου Στεφάνου και το Συνέδριο του Βερολίνου	σελ.67
Ενσωμάτωση της Θεσσαλίας και της Άρτας στην Ελλάδα	σελ.67
Ο μακεδονικός αγώνας	σελ.67, 68
Το κίνημα των Νεοτούρκων	σελ.68

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο

Οι επιστήμες κατά τον 19ο αιώνα	σελ.72,73
Το κίνημα του ρομαντισμού και του ρεαλισμού	σελ.74,75
Επτανησιακή Σχολή, Παλαιά και Νέα Αθηναϊκή Σχολή	σελ.77,78

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο

Το κίνημα στο Γουδί	σελ.82,83
Ελευθέριος Βενιζέλος – πρωθυπουργός της Ελλάδας	σελ.84
Οι βαλκανικοί πόλεμοι	σελ.85,86
Η συνθήκη του Βουκουρεστίου	σελ.87,88

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7ο

Η έκρηξη του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου και τα αντίπαλα στρατόπεδα	σελ.89,90,91
Η στάση της Ελλάδας στον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο	σελ.92,93
Η σύγκρουση Βενιζέλου-Κωνσταντίνου	σελ.92,93
Η οκτωβριανή επανάσταση και η ίδρυση της Σοβιετικής Ένωσης	σελ.94,95
Η λήξη του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου και η υπογραφή των σχετικών συνθηκών	σελ.97

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8ο

Οι ελληνικές διεκδικήσεις στην Οθωμανική αυτοκρατορία, οι διπλωματικές ενέργειες του Βενιζέλου και η αποβίβαση του ελληνικού στρατού στη Σμύρνη	σελ.100,101
Οι Έλληνες της Μικράς Ασίας και του Πόντου	σελ.102
Μουσταφά Κεμάλ και κίνημα αντίστασης	σελ.104
Μικρασιατικός πόλεμος	σελ.105-107
Η ανακωχή των Μουδανιών	σελ.108
Η συνθήκη της Λοζάνης	σελ.109

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9ο

Το προσφυγικό ζήτημα στην Ελλάδα	σελ.112
Η οικονομική κρίση του 1929	σελ.112,113
Κοινωνικές διαστάσεις της κρίσης	σελ.114,115
Σοβιετική Ένωση και Στάλιν	σελ.116
Ιταλία και φασισμός	σελ.116
Γερμανία και ναζισμός	σελ.117
Αβασίλευτη δημοκρατία και Αλέξανδρος Παπαναστασίου	σελ.118
Η δικτατορία της 4 ^{ης} Αυγούστου του 1936	σελ.119

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10ο

Η έκρηξη του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου	σελ.126-128
Η Ελλάδα στον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο	σελ.130
Η ελληνική αντίσταση και η απελευθέρωση	σελ.132,133
Συνέπειες του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου	σελ.135
Η ίδρυση του ΟΗΕ	σελ.136

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11ο

Υπερδυνάμεις: ΗΠΑ και Σοβιετική Ένωση	σελ.141
Ο Ψυχρός Πόλεμος	σελ.142,143
Το τέλος της αποικιοκρατίας	σελ.144
Οι μεταρρυθμίσεις του Γκορμπατσόφ	σελ.147
Η πτώση του τείχους του Βερολίνου	σελ.147

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12ο

Ο εμφύλιος ελληνικός πόλεμος	σελ.150,151
Ο κυπριακός αγώνας	σελ.153
Η δικτατορία του 1967	σελ.154-156
Το έργο της κυβέρνησης Κωνσταντίνου Καραμανλή (1974-1981)	σελ.159
Οι κυβερνήσεις ΠΑΣΟΚ 1981-1989	σελ.160-162
Η θέση της Ελλάδας στα Βαλκάνια στα τέλη του 20 ^{ου} αιώνα	σελ.164

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13ο

Ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ	σελ.169,170
-----------------------------	-------------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14ο

Η λογοτεχνία του Μεσοπολέμου	σελ.179-181
------------------------------	-------------

1ο Πρότυπο διαγώνισμα

ΟΜΑΔΑ Α

1. Ποιοι ήταν οι λόγοι που ευνόησαν τη μεταφορά της ελληνικής επανάστασης στο νότιο ελλαδικό χώρο; Ποιοι Έλληνες πρωταγωνίστησαν στα πεδία των μαχών;
2. Για ποιο λόγο η Αγγλία επέδειξε αλλαγή στη στάση της απέναντι στην ελληνική επανάσταση; Πώς αντέδρασε η Ρωσία;
3. Να αποδώσετε τους ορισμούς των παρακάτω εννοιών:
  - α. Φιλελληνισμός
  - β. Οικονομικός Φιλελευθερισμός
4. Τι γνωρίζετε για το κίνημα της 3^{ης} Σεπτεμβρίου του 1843; Ποιο ήταν το σημαντικό αποτέλεσμα της δράσης του κινήματος;
5. Πότε και πώς ξεκίνησε η ένοπλη ανάμειξη των Ελλήνων στην περιοχή της Μακεδονίας; Ποιοι σημαντικοί Έλληνες δραστηριοποιήθηκαν στην περιοχή;

(Να απαντήσετε στις 3 από τις 5 ερωτήσεις Α ομάδας)

ΟΜΑΔΑ Β

1. Ποιες σχολές αναπτύχθηκαν στις τέχνες και τα γράμματα στην Ελλάδα του 19^{ου} αιώνα; Ποιοι ήταν οι σπουδαιότεροι εκπρόσωποι κάθε σχολής;
2.
  - α. Τι προέβλεπε για την Ελλάδα η συνθήκη του Βουκουρεστίου με την οποία τερματίστηκαν οι βαλκανικοί πόλεμοι;
  - β. Πότε υπογράφηκε η συνθήκη των Σεβρών και ποια εδαφικά οφέλη αποκόμισε η Ελλάδα από αυτήν;
3. Ποια ήταν τα αίτια του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου και πώς διαμορφώθηκαν τα αντίπαλα στρατόπεδα;
4. Πότε πραγματοποιήθηκε η επίσημη ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ και ποια πολιτική ακολούθησαν οι ελληνικές κυβερνήσεις μέχρι και το 1996;

(Να απαντήσετε στις 2 από τις 4 ερωτήσεις της Β ομάδας)

2ο Πρότυπο διαγώνισμα

ΟΜΑΔΑ Α

- α.** Πότε και πού ιδρύθηκε η Φιλική Εταιρεία; Ποιο ήταν το έργο που ανέλαβε να επιτελέσει και ποια τα προβλήματα με τα οποία ήρθε αντιμέτωπη; Ποιοι ήταν οι πρωτεργάτες της και σε ποιον ανατέθηκε η ηγεσία της;

β. Α΄, Β΄ ΚΑΙ Γ΄ Εθνοσυνέλευση των Ελλήνων. Να γράψετε πότε και πού συγκλήθηκε η καθεμία, καθώς και τις αποφάσεις που πάρθηκαν σε αυτές.
- Να αποδώσετε τους όρους των εννοιών: βιομηχανική επανάσταση και καπιταλισμός.
- Ποιο ήταν το έργο που επιτέλεσε ο Ι. Καποδίστριας στον τομέα της οικονομίας και της εκπαίδευσης την περίοδο 1828-1831;
- Τι ήταν ο Κριμαϊκός πόλεμος και με ποιο τρόπο επηρέασε την πορεία του ελληνισμού στην Οθωμανική αυτοκρατορία;
- Να γράψετε ποια ήταν η πρώτη περίοδος πρωθυπουργίας του Ε. Βενιζέλου στην Ελλάδα καθώς και τις μεταρρυθμίσεις που προωθήθηκαν την περίοδο αυτή.

(Να απαντήσετε στις 3 από τις 5 ερωτήσεις της Α ομάδας)

ΟΜΑΔΑ Β

- Να αντιστοιχίσετε τη στήλη Α με τη στήλη Β.

<u>Α/ Συνθήκες</u>	<u>Β/Εδάφη που προσαρτήθηκαν στην Ελλάδα</u>
Βουκουρεστίου	Δωδεκάνησα
Νεϊγύ	Α. Μακεδονία
Σεβρών	Κρήτη
	Δ. Θράκη
	Κ. Μακεδονία
	Ν. Ήπειρο
	Α. Θράκη
- Πώς κρίνετε την απόφαση του Ε. Βενιζέλου να επιστρέψει στην Ελλάδα το 1920 και να προκηρύξει εκλογές;
Πού στήριξε αυτή του την απόφαση και ποιο τελικά ήταν το αποτέλεσμα;
- α.** Ποια ήταν τα προβλήματα που προέκυψαν ανάμεσα στους γηγενείς και τους πρόσφυγες με την άφιξη των τελευταίων στον ελλαδικό χώρο το 1922;

β. Με ποιον τρόπο επηρέασαν οι πρόσφυγες την οικονομία της Ελλάδας;
- Ποια ήταν η συμμετοχή της Ελλάδας στον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο;

(Να απαντήστε στις 2 από τις 4 ερωτήσεις της Β ομάδας)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΩΝ

Διαγώνισμα 1

ΟΜΑΔΑ Α΄

1. Σελ 30
2. Σελ. 35 - 36
3. α) Σελ 36 β) Σελ 41
4. Σελ. 58
5. Σελ. 67 - 68

ΟΜΑΔΑ Β΄

1. Σελ. 77 - 78
2. α) Σελ. 87 β) Σελ. 97
3. Σελ. 89 - 90
4. Σελ. 169 - 170

Διαγώνισμα 2

ΟΜΑΔΑ Α΄

1. α) Σελ. 28 - 29 (περιληπτικά) β) Σελ. 33 - 34
2. Σελ. 41 - 43
3. Σελ. 55 - 56
4. Σελ. 59 - 60
5. Σελ. 84

ΟΜΑΔΑ Β΄

1. Σελ. 87, 97
2. Σελ. 105 - 106
3. α) Σελ. 121 β) Σελ. 122
4. Σελ. 130 - 131 (περιληπτικά)